

--- پاورقی ---

- ۱- مثنوی مولانا، دفتر ششم، ص ۱۱۹.
- ۲- اعراف (۷)، آیه ۱۲.
- ۳- تفسیر قمی، ص ۳۲، بحار، ج ۶۰، ص ۲۷۴، المیزان، ج ۸، ص ۵۹.
- ۴- طه (۲۰)، آیه ۲۰.
- ۵- اعراف (۷)، آیه ۲۱.
- ۶- نهج البلاغه، خطبه قاصعه.
- ۷- تفسیر عیاشی، ج ۱، ص ۴، بحار، ج ۶۰، ص ۱۹۹، ۲۱۹.
- ۸- علل الشرایع، ج ۲، ص ۲۳۳، بحار، ج ۹۳، ص ۳۰۶.
- ۹- بحار، ج ۱۴، ص ۱۱۲.
- ۱۰- سوره نمل، آیه ۴۴.
- ۱۱- کتاب سلیم بن قیس.
- ۱۲- کتاب ابلیس، ص ۱۶۴ و ۱۶۵.
- ۱۳- بقره (۲)، آیه ۱۰۲.
- ۱۴- کتاب ابلیس، ص ۱۶۴ و ۱۶۵.
- ۱۵- مکاسب، شیخ انصاری، مکاسب محرمه.
- ۱۶- در المنثور، ج ۱، ص ۵۱، خصال، ج ۱، ص ۵۰، بحار، ج ۶۰، ص ۲۲۲ و ۲۸۱.
- ۱۷- ص (۳۸)، آیه ۷۸.
- ۱۸- ص (۳۸)، آیه ۷۴.
- ۱۹- تفسیر عیاشی، ج ۱، ص ۴۰، خصال، ج ۱، ص ۵۰، بحار، ج ۶۰، ص ۲۱۹، ۱۹۹.
- ۲۰- مائده (۵)، آیه ۸۹.
- ۲۱- کافی، ج ۵، ص ۵۴۴، بحار، ج ۶۰، ص ۲۷۸.
- ۲۲- کافی، ج ۶، باب اطعمه و اشربه، ص ۳۸۵، بحار، ج ۲، ص ۱۷۱، جامع احادیث، ج ۲۴، ص ۱۲۵.
- ۲۳- کافی، ج ۶، ص ۳۸۵، باب اطعمه و اشربه، جامع احادیث، ص ۱۲۶.
- ۲۴- کافی، باب اطعمه و اشربه.
- ۲۵- کافی، باب اطعمه و اشربه.
- ۲۶- ص (۳۸)، آیه ۴۱. ۲۷- مفصل بحث را در کتاب انسان از خاک تا

- خاک یا از خدا به سوی خدا مطرح کردم مراجعه شود.
- ۲۸- حجر (۱۵) آیه ۲۷.
- ۲۹- مقابیس اللغه، مفردات راغب، لغت بلس.
- ۳۰- اعراف (۷)، آیه ۱۱.
- ۳۱- بقره (۲)، آیه ۳۴.
- ۳۲- حجر (۱۵)، آیه ۳۲.
- ۳۳- سبا (۳۴)، آیه ۲۰.
- ۳۴- شعراء (۲۶)، آیه ۹۲.
- ۳۵- الکاشف، ۴۹.
- ۳۶- الناس (۱۱۴) آیات ۴ و ۵.
- ۳۷- اعراف (۷) آیه ۱۹.
- ۳۸- طه (۲۰) آیه ۱۱۹.
- ۳۹- ق (۵۰) آیه ۱۶.
- ۴۰- مثنوی، دفتر سوم، ۵۸۹.
- ۴۱- واژه قرآن، ص ۷۰، این بحث به طور مفصل در باب مهلت شیطان تا چه موقع است ذکر شده مراجع شود.
- ۴۲- مجله نور علم، دوره پنجم، شماره چهارم و پنجم، ص ۷۸.
- ۴۳- عیون الاخبار، ص.
- ۴۴- اعراف (۷) آیه ۱۲.
- ۴۵- اعراف (۷) آیه ۱۷.
- ۴۶- ص (۳۸) آیه ۷۴.
- ۴۷- نمل (۲۷) آیه ۳۸.
- ۴۸- صافات (۳۷) آیه ۶، و نساء (۴) آیه ۱۱۶.
- ۴۹- کسان دیگری که شیطان در نطفه آنان تصرف کرده، در بخش خودش خواهد آمد. به آن جا رجوع شود.
- ۵۰- بعضی از اسامی شیاطین در بحث کابینه شیطان بیان شده به آن جا رجوع شود.
- ۵۱- قصص الانبیاء، ابن کثیر، ج ۱، ص ۴۱، کشف الاسرار، ج ۱، ص ۱۴۵، معانی الاخبار، ص ۱۳۸، بحار الانوار، ج ۶۰، ص ۱۹۵.
- ۵۲- مجمع البحرین قدیمی صفحه ۴۸.
- ۵۳- اقتباس از تفسیر برهان جلد ۲ ذیل آیات سوره حجر مربوط به آدم.

- ۵۴- آل عمران (۳) آیه ۱۷۸.
- ۵۵- فصلت (۴۱) آیه ۳۰.
- ۵۶- ص (۳۸) آیه ۸۳.
- ۵۷- تین (۹۵) آیه ۴.
- ۵۸- مطفین (۸۳) آیه ۱۷.
- ۵۹- حزب الله در مائده (۵) آیه ۵۵، و حزب شیطان در مجادله (۵۸) آیه ۱۸.
- ۶۰- ابراهیم (۱۴) آیه ۳.
- ۶۱- حجر (۱۵) آیه ۳۸.
- ۶۲- بقره (۲) آیه ۳۳.
- ۶۳- سفینه البحار، ج ۱، ص ۹۹.
- ۶۴- سفینه البحار، ج ۱، ص ۷۰۰.
- ۶۵- بحار، ج ۶۳.
- ۶۶- اعراف (۱۷) آیه ۱۷۵.
- ۶۷- اعراف (۷) آیه ۱۵.
- ۶۸- اعراف (۷) آیه ۱۶.
- ۶۹- رساله عملیه، باب مطهرات. ۷۰- نقل از آیه الله جوادی آملی.
- ۷۱- مجمع النورین، ج حیوان، ص ۶۷۳.
- ۷۲- صافات (۳۷) آیه ۹، و حجر (۱۵) آیه ۱۷.
- ۷۳- بنی اسرائیل (۱۷) آیه ۶۳.
- ۷۴- خطبه حضرت رسول صلی الله علیه و آله در جمعه آخر شعبان.
- ۷۵- حجر (۱۵) آیه ۴۲.
- ۷۶- سگ درنده.
- ۷۷- بیگانه‌ای گذر کند.
- ۷۸- با دوست همچو گل.
- ۷۹- با دشمن.
- ۸۰- اعراف (۷) آیه ۱۹۹.
- ۸۱- مثنوی.
- ۸۲- کهف (۱۸) آیه ۱۷.
- ۸۳- تفسیر برهان، ج ۲، ص ۳۴۳.
- ۸۴- جامع النورین، جلد حیوان، صفحه ۴۷۵.

- ۸۵- نهج البلاغه خوئی، ج ۲، ص ۶۵ و ۶۴.
- ۸۶- نهج البلاغه خوئی، ج ۲، ص ۶۵ و ۶۴.
- ۸۷- انفال (۸) آیه ۴۸.
- ۸۸- خزینة الجواهر صفحه ۱۹۹ نقل از بحار جلد ۱۳. و تفسیر برهان، ج ۲، ص ۳۴۳.
- ۸۹- كهف (۱۸) آیه ۴۹.
- ۹۰- آل عمران (۳) آیه ۱۹۴.
- ۹۱- شوری (۴۲) آیه ۱۹.
- ۹۲- معارج (۷۰) آیه ۳، نهج البلاغه، خطبه ۱۹۲ (قاصعة).
- ۹۳- سفينة البحار، ج ۱، ص ۹۹.
- ۹۴- اعراف (۷) آیه ۱۵.
- ۹۵- بقره (۲) آیه ۲۹.
- ۹۶- تفسیر برهان، ج ۲، ذیل آیات مربوط به آدم و شیطان.
- ۹۷- بحار، ج ۱۱، ص ۱۲، حیات القلوب، ج ۱، ص ۲۹. ۹۸- اقتباس از تفسیر برهان جلد ۲ ذیل آیات سوره حجر مربوط به آدم، بحار، ج ۶۳، ص ۱۹۸، و حیات القلوب، ج ۱، ص ۲۶.
- ۹۹- بحار، ج ۶۳، ص ۱۹۸.
- ۱۰۰- بحار، ج ۶۳، ص ۲۰۰.
- ۱۰۱- نهج البلاغه، خوئی، ج ۲، ص ۴۸، حیات القلوب، ج ۱، ص ۲۶.
- ۱۰۲- حجر (۱۵) آیه ۲۸ تا ۳۰.
- ۱۰۳- حیات القلوب ج ۱.
- ۱۰۴- حیات القلوب، ج ۱.
- ۱۰۵- نهج البلاغه، خوئی، ج ۲، ص ۴۸.
- ۱۰۶- ص (۳۸) آیه ۷۸.
- ۱۰۷- بقره (۳) آیه ۱۶۸.
- ۱۰۸- انعام (۶) آیه ۴۸.
- ۱۰۹- انبیاء (۲۱) آیه ۳۰.
- ۱۱۰- حجر (۱۵) آیه ۲۹.
- ۱۱۱- ص (۳۸) آیه ۴۷.
- ۱۱۲- شرح نهج البلاغه، خوئی، ج ۲، پاورقی ص ۵۹.
- ۱۱۳- کدر و کثیف. ۱۱۴- وحل به معنی گل.

- ۱۱۵- مثنوی، مولوی، دفتر اول، ص ۲۰۱.
- ۱۱۶- شرح نهج البلاغه خویی ج ۲، ص ۶۳.
- در این باره مطلب جور دیگری هم نقل شده که آینده در عنوان «راهنمای شیطان» بیان خواهد شد.
- ۱۱۷- طه (۲۰) آیه ۱۱۹.
- ۱۱۸- اعراف (۷) آیه ۲۰.
- ۱۱۹- اعراف (۷) آیه ۲۲.
- ۱۲۰- اقتباس از سوره اعراف و سوره حجر و تفسیر نمونه، برهان، ج ۲
ذیل آیات مربوط به داستان آدم علیه السلام، شرح نهج البلاغه خوئی، ج ۲، ص ۶۳.
- ۱۲۱- آل عمران (۳) آیه ۱۹۴.
- ۱۲۲- حجر (۱۵) آیه ۳۵ تا ۳۷.
- ۱۲۳- در بحث قاتل شیطان گذشت رجوع شود.
- ۱۲۴- کتاب سلیم بن قیس.
- ۱۲۵- ناس (۱۱۴) آیه ۴ و ۵.
- ۱۲۶- ص، ۳۸، آیه ۸۱.
- ۱۲۷- اعراف (۷) آیه ۱۶، بحار، ص ۲۷۴.
- ۱۲۸- المحججه البيضاء، ج ۵، ص ۶۲.
- ۱۲۹- انعام (۶) آیه ۱۶۰.
- ۱۳۰- زمره (۳۹) آیه ۵۳.
- ۱۳۱- بحار، ج ۶۳، ص ۲۷۴.
- ۱۳۲- اعراف (۷) آیه ۲۳.
- ۱۳۳- اعراف (۷) آیه ۱۱.
- ۱۳۴- بقره (۲) آیه ۳۶.
- ۱۳۵- یوسف (۱۲) آیه ۸۶.
- ۱۳۶- مواظظ العددیه، ص ۵۵۲.
- ۱۳۷- نساء (۴) آیه ۱۱۸.
- ۱۳۸- نوالثقلین، ج ۱، ص ۵۵۲.
- ۱۳۹- نوالثقلین، ج ۱، ص ۵۵۲.
- ۱۴۰- حجر (۱۵) آیه ۱۳۹.
- ۱۴۱- نساء (۴) آیه ۱۱۸ و ۱۱۹.

- ۱۴۲- انعام (۶) آیه ۴۲.
- ۱۴۳- نساء (۴) آیه ۱۱۹.
- ۱۴۴- حار، ص ۲۱۰ و ۲۱۱.
- ۱۴۵- بحار، ج ۷۹، ص ۱۷۴.
- ۱۴۶- بحار، ج ۷۹، ص ۱۷۵.
- ۱۴۷- اقتباس از تفسیر برهان، ج ۲، ذیل آیات سوره حجر مربوط به داستان آدم علیه السلام با تغییراتی در عبارات.
- ۱۴۸- شرح نهج البلاغه، خوئی، ج ۲، ص ۷۷.
- ۱۴۹- شرح نهج البلاغه، خوئی، ج ۲، ص ۷۷، انبیاء (۲۱) آیه ۲۳.
- ۱۵۰- انوار نعمانیه، ج ۲، ص ۲۱۸.
- ۱۵۱- انفال، (۸) آیه ۴۱.
- ۱۵۲- شرح نهج البلاغه، خوئی، ج ۲، ص ۷۹ - ۸۳، با اندک تغییر در عبارات.